

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของ
คนงานเก็บขยะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
ทัศนพงษ์ ตันติปัญจพร¹ วท.ม., พัฒนพงษ์ ปั่นแห่งเพ็ชร² วท.บ., นพรัตน์ ศรีเครือแก้ว² วท.บ.

Received: October 15, 2020

Revised: November 8, 2020

Accepted: November 12, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของคนงานเก็บขยะ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2562 จากคนงานเก็บขยะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามทั้งหมด 6 ส่วน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ 0.61-0.70 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์ การทดสอบของฟิชเชอร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายอยู่ในระดับดีมากที่สุด ร้อยละ 58.7 83.8 และ 47.5 ตามลำดับ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ (p -value = 0.018) สถานภาพสมรส (p -value < 0.001) ระดับการศึกษา (p -value = 0.011) ทัศนคติต่อการป้องกันอันตราย ($r = 0.24$, p -value = 0.034) การได้รับการอบรม ($r = 0.40$, p -value < 0.001) การได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ ($r = 0.51$, p -value < 0.001) การดำเนินงานด้านความปลอดภัยของหน่วยงาน ($r = 0.43$, p -value < 0.001) และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ($r = 0.43$, p -value < 0.001) จากผลการวิจัยเสนอแนะว่า หน่วยงานควรจัดให้มีการจัดโปรแกรมอบรมคนงานเก็บขยะโดยมีเนื้อหาของการอบรมเกี่ยวกับการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการป้องกันอันตราย การให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ การให้ข้อมูลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของหน่วยงาน ร่วมกับการจัดให้มีแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอันตรายที่ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: คนงานเก็บขยะ ปัจจัยนำ ปัจจัยเสริม ปัจจัยเอื้อ พฤติกรรม

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² นิสิตหลักสูตร วท.บ. อาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

* ผู้รับผิดชอบบทความ: tadpongt@nu.ac.th

Factors associated with hazard prevention behaviors among refuse collectors in Phitsanulok Municipality, Phitsanulok Province

Tadpong Tantipanjanorn^{1,*} M.Sc., Pattanapong Pannengpetch² B.Sc., Noppharat Srikhurakeaw² B.Sc.

ABSTRACT

This cross-sectional study aims to investigate factors associated with hazard prevention behaviors among refuse collectors in Phitsanulok Municipality, Phitsanulok Province. The sample was 80 refuse collectors. Data were collected from June to October 2019 using the questionnaires that consisting of 6 parts. The content validity was confirmed by 3 experts and computed for Item-Objective Congruence Index between 0.67-1.00 The reliability was conducted by Cronbachs' alpha obtained the value of 0.61-0.70. Data were analyzed by the Chi-square test, Fisher's exact test, and Pearson correlation coefficient.

The results showed that the sample had knowledge, attitude, and behavior towards hazard prevention at a good level, with 58.7%, 83.8% and 47.5%, respectively. The factors that were significantly associated with behavior towards hazard prevention were: gender (p-value = 0.018), marital status (p-value < 0.001), educational level (p-value = 0.011), attitude towards hazard prevention (r = 0.24, p-value = 0.034), job training (r = 0.40, p-value < 0.001), access to health information (r = 0.51, p-value < 0.001), safety administration (r = 0.43, p-value < 0.001) and social support (r = 0.43, p-value < 0.001). The results suggested that the organization should establish a training program for refuse collectors regarding the development of positive preventive safety attitude, providing health information, distributing the operation safety information of the organization, as well as enhance social support to improve behavioral safety.

Keywords: Refuse collectors, Predisposing factors, Enabling factors, Reinforcing factors, Behavior

¹ Lecturer in the Division of Occupational Health and Safety, Faculty of Public Health, Naresuan University

² Student in Occupational Health and Safety Program, Faculty of Public Health, Naresuan University

* Corresponding author: tadpongt@nu.ac.th

บทนำ

งานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ประกอบอาชีพทุกคน เนื่องจากแต่ละอาชีพทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคบริการ มีอันตรายในสิ่งแวดล้อมการทำงานที่สามารถก่อหรือเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบทั้งต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย รวมถึงรบกวนหรือขัดขวางความสะดวก ความสบายของผู้ปฏิบัติงานในสถานที่นั้น ผลกระทบของอันตรายดังกล่าวแตกต่างกัน ทั้งประเภทและระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของอันตรายนั้น งานหรือกิจกรรม ลักษณะการทำงาน และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นๆ โดยอันตรายในสภาพแวดล้อมการทำงานจำแนกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) อันตรายทางเคมี (Chemical hazards) 2) อันตรายทางกายภาพ (Physical hazards) 3) อันตรายทางชีวภาพ (Biological hazards) 4) อันตรายทางเออร์โกโนมิกส์ (Ergonomic hazards) และ 5) อันตรายต่อความปลอดภัย (Safety Hazards) (Phanprasit, 2014)

คนงานเกือบจะเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่มีความเสี่ยงจากการทำงาน โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้มีการกำหนดเทศบาลแต่ละพื้นที่ที่มีการเก็บขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ในเขตเทศบาลที่รับผิดชอบ (Public Health Act B.E. 2535, 1992) โดยมีหน้าที่ในการเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งต้องมีบุคคลที่ดำเนินการ ประกอบไปด้วย พนักงานขับรถ พนักงานประจำรถ และพนักงานที่สถานีกำจัดขยะ (Juntratep & Chaiklieng, 2011) ซึ่งมีโอกาสสัมผัสปัจจัยอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งอันตรายด้านกายภาพ เคมี ชีวภาพ การยศาสตร์และอันตรายต่อความปลอดภัย เช่น การได้รับบาดเจ็บจากเศษวัตถุหรือสิ่งของที่มีความคม การสัมผัสกับสารเคมีหรือสารพิษที่เป็นอันตราย และการสัมผัสกับเชื้อที่ก่อให้เกิดโรคในระบบต่างๆ ของร่างกาย (Social Security Office, 2013) การศึกษาของ No-in & Chuesathuchon (2012) อธิบายว่าการบาดเจ็บจากการเก็บขยะ ได้แก่ การบาดเจ็บจากการถูกของมีคมบาดหรือของแหลมทิ่มตำ ไฟฟ้าดูด

การรับสัมผัสสารเคมี และสัตว์มีพิษกัดต่อย อีกทั้งปัจจุบันมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยมากขึ้น โดยข้อมูลปี พ.ศ. 2560 พบว่าขยะมูลฝอยทั่วประเทศไทยมีประมาณ 75,046 ตันต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 1.26 เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของชุมชนเมือง และพฤติกรรมกรบริโภคของประชาชน (Pollution Control Department, 2020) ส่งผลให้คนงานเก็บขยะต้องมีภาระงานและอาจมีความเสี่ยงจากการทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้นโดยผลกระทบต่อสุขภาพจะสูงขึ้น หากคนงานเก็บขยะไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จากการศึกษานี้ พบว่าคนงานเก็บขยะอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยคนงานยังขาดความตระหนักในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในขณะปฏิบัติงาน (Teangkumdee, Chantawong, & Homsin, 2015) และพนักงานจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ไม่มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลหรือมีการใช้บ้างบางครั้ง จึงส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา เช่น มีอาการผื่นคัน ผื่นหนัง 50 ครั้ง/ปี ปวดหลังหรือปวดกล้ามเนื้อ 46 ครั้ง/ปี กล้ามเนื้ออักเสบ 25 ครั้ง/ปี และตกจากรถขยะ 8 ครั้ง/ปี (Division of Public Health and Environment, 2013)

ผลกระทบจากการสัมผัสปัจจัยอันตรายต่างๆ มีทั้งต่อสุขภาพกายและจิต ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการทำงาน ดังนั้นหากคนงานเก็บขยะ พฤติกรรมป้องกันอันตรายที่ดีจะสามารถป้องกันและลดการสัมผัสอันตรายในสภาพแวดล้อมในการทำงานได้ ซึ่งนั่นถือเป็นการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานได้ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า พฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยของพนักงาน เช่น การดื่มสุรา การนอนไม่เพียงพอ การห้อยโทรศัพท์ ทำให้เกิดอุบัติเหตุ (No-in & Chuesathuchon, 2012) ทั้งนี้มีหลายปัจจัยส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรป้องกันอันตรายในการทำงาน บางการศึกษาพบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการ

ทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน และการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของคนงานเก็บขยะ (Thongyoung, 2009)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายของคนงานเก็บขยะ โดยพบว่ามีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ ประสบการณ์ อาชีพ ความรู้ การได้รับการฝึกอบรม และการได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (Chaikhan & Pansiri, 2018; Pulsri, Laokiat, & Watchalayan, 2019) แต่ยังไม่มีการหาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการทำงาน การได้รับความห่วงใย การดูแล และคำแนะนำต่างๆ จากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงาน รวมถึงการดำเนินงานด้านความปลอดภัยซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของคนงานเก็บขยะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีคนสนใจศึกษาน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยผู้วิจัยได้นำแบบจำลอง PRECEDE PROCEED Framework ของ Green & Kreuter (2005) ที่ระบุว่าสุขภาพและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีสุขภาพไม่ดี เกิดจากหลายสาเหตุ โดยเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลมาจากปัจจัยภายในและภายนอกของบุคคล ดังนั้น การที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องดำเนินการหลายด้าน จึงนำมาประกอบเข้าด้วยกัน และต้องทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้กระบวนการแก้ไขปัญหามีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการเก็บขยะของคนงานเก็บขยะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของคนงานเก็บขยะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยการศึกษาผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เอกสารรับรองหมายเลข COA No. 3476/2019 และ IRB No. 0367/62 ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในเอกสารยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร หากสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ คนงานเก็บขยะที่ทำงานในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวนทั้งสิ้น 80 คน ข้อมูลปี พ.ศ. 2562 ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยต้องมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) เป็นคนงานเก็บขยะที่ทำงานในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 2) มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และ 3) มีประสบการณ์ทำงานเป็นคนงานเก็บขยะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ไม่น้อยกว่า 3 เดือน เกณฑ์คัดออก คือ คนงานเก็บขยะที่ไม่ยินยอมในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ทศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงาน ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงาน โดยได้รับการตรวจสอบความตรง (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นหาความเชื่อมั่นของเนื้อหา (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเก็บขยะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 30 คน และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และสูตรคูเดอร์ริชาร์ด (Kuder-Richardson) ตามลักษณะของข้อมูล รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส จำนวน 6 ข้อ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย มีลักษณะเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ คือ ใช่หรือไม่ใช่ โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61

ส่วนที่ 3 ทักษะคิดเกี่ยวกับการป้องกันอันตราย จากการทำงาน มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่เป็นทั้งเชิงบวกและเชิงลบจำนวน 10 ข้อ ให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่เป็นเชิงบวก คือ เห็นด้วย (3 คะแนน) ไม่แน่ใจ (2 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (1 คะแนน) และคะแนนที่เป็นเชิงลบ คือ เห็นด้วย (1 คะแนน) ไม่แน่ใจ (2 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (3 คะแนน) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.63

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน สอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของพนักงานที่มีต่อการปฏิบัติงาน จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถาม ให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่เป็นเชิงบวก คือ เห็นด้วย (3 คะแนน) ไม่แน่ใจ (2 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (1 คะแนน) และคะแนนที่เป็นเชิงลบ คือ เห็นด้วย (1 คะแนน) ไม่แน่ใจ (2 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (3 คะแนน) การได้รับการอบรม จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ได้รับการอบรม (1 คะแนน) และไม่ได้รับการอบรม (0 คะแนน) การได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ได้รับเป็นประจำ (2 คะแนน) ได้รับบางครั้ง (1 คะแนน) และไม่เคยได้รับ (0 คะแนน) และการดำเนินงานด้านความปลอดภัย จำนวน 8 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย (1 คะแนน) ไม่แน่ใจ (0 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (0 คะแนน) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70

ส่วนที่ 5 ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับความห่วงใย การดูแล และคำแนะนำต่างๆ จากหัวหน้างาน (จำนวน 4 ข้อ) และเพื่อนร่วมงาน (จำนวน 4 ข้อ) เกี่ยวกับ

การป้องกันอันตรายจากการทำงาน มีลักษณะเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ได้รับเป็นประจำ (3 คะแนน) ได้รับบางครั้ง (2 คะแนน) และไม่เคยได้รับ (1 คะแนน) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงาน จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถาม ให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่เป็นเชิงบวก คือ ปฏิบัติทุกครั้ง (3 คะแนน) ปฏิบัติบ่อยครั้ง (2 คะแนน) ปฏิบัตินานๆ ครั้ง (1 คะแนน) และไม่ปฏิบัติเลย (0 คะแนน) และคะแนนที่เป็นเชิงลบ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง (0 คะแนน) ปฏิบัติบ่อยครั้ง (1 คะแนน) ปฏิบัตินานๆ ครั้ง (2 คะแนน) และไม่ปฏิบัติเลย (3 คะแนน) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.63 การแปลผลค่าคะแนน ส่วนที่ 3-6 แบ่งเป็น 3 ระดับ (ตาราง 2)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมจากคนงานเก็บขยะที่ทำงานในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกในช่วงเวลา หลังเลิกงาน ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2562 โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามทันที จากนั้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS version 17) พรรณนาข้อมูลลักษณะทางประชากรโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงาน ได้แก่ สถิติ Chi-Square สถิติ Fisher's exact test และสถิติ Pearson's correlation coefficient โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัย

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

คนงานเก็บขยะส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 เป็นเพศชาย ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 46.18 ± 8.64 ปี มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 41.3 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพคู่สมรส ร้อยละ 80.0 ระดับการศึกษาที่พบมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.5 ประสบการณ์การทำงานเฉลี่ย $5.40 \pm$

2.17 ปี กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีสถานภาพเป็นลูกจ้างชั่วคราว (ตาราง 1) ที่พนักงานได้รับอยู่ในช่วง 10,001-15,000 บาท และ

ตาราง 1 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง (n = 80)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	70	87.5
หญิง	10	12.5
อายุ (ปี)		
21-30 ปี	3	3.7
31-40 ปี	19	23.7
41-50 ปี	33	41.3
มากกว่า 50 ปี	25	31.3
Mean = 46.18, S.D. = 8.64, Min-Max = 26-66		
สถานภาพสมรส		
โสด/หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	16	20.0
คู่/สมรส	64	80.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	46	57.5
มัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย/ปวช.	34	42.5
สถานภาพทางเศรษฐกิจรายได้สุทธิต่อเดือน (บาท)		
10,001-15,000 บาท	80	100.0
สถานภาพการจ้างงาน		
ลูกจ้างชั่วคราว	80	100.0
ประสบการณ์การทำงาน (ปี)		
น้อยกว่า 1 ปี	10	12.5
1-3 ปี	4	5.0
มากกว่า 3 ปี	66	82.5
Mean = 5.40, S.D. = 2.17, Min-Max = 1-6		

**ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ทักษะคิด
เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม
และพฤติกรรมภาพรวม**

คะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 7.70 ± 1.91 คะแนน โดยความรู้ระดับสูงพบมากที่สุด ร้อยละ 58.7 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 23.8 ในส่วนของทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 2.77 ± 0.55 คะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 83.8 เมื่อพิจารณาปัจจัยเอื้อ พบว่าความพึงพอใจในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่

อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 83.8 ส่วนปัจจัยเสริมจากหัวหน้าพบว่า แรงสนับสนุนจากหัวหน้างานของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 56.2 (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ± 0.61) เช่นเดียวกับกับปัจจัยเสริมจากเพื่อนร่วมงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานระดับสูงมากที่สุด ร้อยละ 57.5 (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 ± 0.66) และพฤติกรรมเฉลี่ยเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 2.35 ± 0.70 คะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงมากที่สุด ร้อยละ 47.5 (ตาราง 2)

ตาราง 2 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ทักษะคิดเกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรม ภาพรวม (n = 80)

	ปัจจัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย (คะแนน)			
	ระดับต่ำ (1-5 คะแนน)	14	17.5
	ระดับปานกลาง (6-7 คะแนน)	19	23.8
	ระดับสูง (8-10 คะแนน)	47	58.7
	Mean = 7.70, S.D. = 1.91, Min-Max = 2-10		
ทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอันตราย (คะแนน)			
	ระดับต่ำ (1.00-1.65 คะแนน)	5	6.3
	ระดับปานกลาง (1.67-2.33 คะแนน)	8	9.9
	ระดับสูง (2.34-3.00 คะแนน)	67	83.8
	Mean = 2.77, S.D. = 0.55, Min-Max = 1-3		
ความพึงพอใจในการทำงาน (คะแนน)			
	ระดับต่ำ (1.00-1.66 คะแนน)	0	0
	ระดับปานกลาง (1.67-2.33 คะแนน)	13	16.2
	ระดับสูง (2.34-3.00 คะแนน)	67	83.8
	Mean = 2.38, S.D. = 0.49, Min-Max = 2-3		
ปัจจัยเสริมจากหัวหน้า (คะแนน)			
	ระดับต่ำ (1.00-1.66 คะแนน)	1	1.3
	ระดับปานกลาง (1.67-2.33 คะแนน)	34	42.5
	ระดับสูง (2.34-3.00 คะแนน)	45	56.2
	Mean = 2.50, S.D. = 0.61, Min-Max = 1-3		

ตาราง 2 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ทักษะคิดเกี่ยวกับการป้องกันอันตราย ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรม ภาพรวม (n = 80) (ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัจจัยเสริมจากเพื่อนร่วมงาน (คะแนน)		
ระดับต่ำ (1.00-1.66 คะแนน)	1	1.3
ระดับปานกลาง (1.67-2.33 คะแนน)	33	41.2
ระดับสูง (2.34-3.00 คะแนน)	46	57.5
Mean = 2.46, S.D. = 0.66, Min-Max = 1-3		
พฤติกรรมการป้องกันอันตราย (คะแนน)		
ระดับต่ำ (1.00-1.66 คะแนน)	10	12.5
ระดับปานกลาง (1.67-2.33 คะแนน)	32	40.0
ระดับสูง (2.34-3.00 คะแนน)	38	47.5
Mean = 2.35, S.D. = 0.70, Min-Max = 1-3		

เมื่อพิจารณาหัวข้อในการอบรมของพนักงาน เก็บขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรม เรื่องวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและการดูแลรักษา ร้อยละ 82.5 รองลงมา คือ การอบรมเรื่อง ขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้อง ร้อยละ 80.0 การอบรมเรื่อง อันตรายจากการทำงาน ร้อยละ 71.3 การอบรมเรื่อง การปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายในขณะปฏิบัติงาน ร้อยละ 63.8 และการอบรมเรื่อง การปฏิบัติตนเพื่อการ ป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพ ร้อยละ 61.3 ตามลำดับ ในส่วนของการได้รับข่าวสารด้านสุขภาพของพนักงาน เก็บขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารผ่านช่องทาง โทรทัศน์เป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 51.3 ขณะที่ กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารผ่านช่องทางวิทยุ หนังสือคู่มือ/ เอกสารแผ่นพับ วารสาร และโปสเตอร์/บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นบางครั้งมากที่สุด ร้อยละ 77.5 63.8 57.5 และ 53.8 ตามลำดับ สำหรับการดำเนินการด้านความปลอดภัย ในการทำงานของหน่วยงานของพนักงานเก็บขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามี การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับหน่วยงานที่สังกัดกำหนดให้คนงาน เก็บขยะทุกคนต้องใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และหน่วยงานที่สังกัดมีการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการ ป้องกันอุบัติเหตุเท่ากันมากที่สุด ร้อยละ 91.3

รองลงมา คือ หน่วยงานที่สังกัดมีการตรวจสอบสุขภาพ ประจำปี ร้อยละ 88.8 และหน่วยงานที่สังกัดกำหนด กฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้านความปลอดภัยเพื่อป้องกันอันตราย ร้อยละ 51.3 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ป้องกันอันตรายของคนงานเก็บขยะ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เพศ สถานภาพ สมรส และระดับการศึกษาของคนงานเก็บขยะมีความ สัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.018, 0.001 และ 0.011 ตามลำดับ) นอกจากนี้ทัศนคติต่อการป้องกันป้องกัน อันตรายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกัน อันตรายอย่างมีนัยสำคัญ ($r = 0.24$, p -value = 0.034) ขณะที่อายุ ประสบการณ์ทำงาน และความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันอันตรายไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.13$, p -value = 0.237; $r = 0.01$, p -value = 0.908; $r = 0.21$, p -value = 0.057 ตามลำดับ) สำหรับปัจจัยเอื้อ พบว่า การได้รับการอบรม การได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ และการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของหน่วยงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกัน

อันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.40$, $p\text{-value} < 0.001$; $r = 0.51$, $p\text{-value} < 0.001$; $r = 0.43$, $p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ) ขณะที่ความพึงพอใจในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.01$, $p\text{-value} = 0.955$) สำหรับปัจจัยเสริม พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนโดยรวม

การได้รับแรงสนับสนุนจากหัวหน้างาน และการได้รับแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของคนงานเกือบชยะอย่างมีนัยสำคัญ ($r = 0.43$, $p\text{-value} < 0.001$; $r = 0.33$, $p\text{-value} = 0.003$; $r = 0.39$, $p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของคนงานเกือบชยะ ($n = 80$)

ตัวแปร	ค่าสถิติ	p-value
เพศ	7.24 [†]	0.018*
สถานภาพสมรส	19.14 [‡]	< 0.001*
	(df = 2)	
ระดับการศึกษา	8.95 [‡]	0.011*
	(df = 2)	
ปัจจัยหน้า		
อายุ	0.13 ^{††}	0.237
ประสบการณ์ทำงาน	0.01 ^{††}	0.908
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย	0.21 ^{††}	0.057
ทัศนคติต่อการป้องกันอันตราย	0.24 ^{††}	0.034*
ปัจจัยเอื้อ		
ความพึงพอใจในการทำงาน	0.01 ^{††}	0.955
การได้รับการอบรม	0.40 ^{††}	< 0.001*
การได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ	0.51 ^{††}	< 0.001*
การดำเนินงานด้านความปลอดภัย	0.43 ^{††}	< 0.001*
ปัจจัยเสริม		
การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม	0.43 ^{††}	< 0.001*
การได้รับสนับสนุนจากหัวหน้างาน	0.33 ^{††}	0.003*
การได้รับสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน	0.39 ^{††}	< 0.001*

*p-value < 0.05

[†] Fisher's Exact Test

[‡] Chi square Test

^{††} Pearson correlation Test

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า คนงานเก็บขยะมีพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการทำงานโดยรวมอยู่ใน ระดับสูงมากที่สุด ร้อยละ 47.5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ± 0.70 จากคะแนนเต็ม 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในระดับสูง 3 อันดับแรก คือ ข้อ (1) คนงานเก็บขยะไม่ดื่มแอลกอฮอล์ก่อน ปฏิบัติงาน (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.76 ± 0.43) ข้อ (5) คนงานเก็บขยะไม่ทำงานขณะที่ยังมีอาการเมาค้าง (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.66 ± 0.67) และข้อ (9) คนงาน เก็บขยะสวมใส่ถุงมืออย่างขณะปฏิบัติงาน (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.52 ± 0.76) ผลการศึกษาในครั้งนี้มีคะแนน เฉลี่ยสูงกว่าการศึกษาหนึ่งที่ พบว่าพนักงานเก็บขยะ ที่มีพฤติกรรมป้องกันโรคและการบาดเจ็บจาก การทำงานในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 48.0 (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.07 ± 0.39) (Tongyong, 2009) และการศึกษาของ Teangkumdee et al. (2015) ที่พบว่า พฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงาน เก็บขยะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องที่ อำเภอบางละมุงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.1 อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในการ ศึกษาครั้งนี้ได้รับการอบรมด้านการปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้ เกิดอันตรายขณะปฏิบัติงานและการอบรมเรื่องวิธีการ ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และลักษณะงาน ของคนงานเก็บขยะจะต้องมีการสัมผัสกับขยะที่มีคม คนงานเก็บขยะจึงมีการเตรียมความพร้อมของร่างกาย ก่อนปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ขณะที่การศึกษาหนึ่งที่ศึกษาในกลุ่มพนักงานเก็บขน มูลฝอยในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี พบว่า พฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานส่วนใหญ่ อยู่ในระดับดี ร้อยละ 91.7 อาจเนื่องจากพนักงานเก็บ ขนมูลฝอยเคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัย ในการทำงานสูงถึงร้อยละ 96.3 (Chaikhan & Pansiri, 2018) จึงอาจทำให้มีพฤติกรรมสูงกว่าการศึกษาในครั้งนี้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตัวแปร ในกลุ่มปัจจัยนำ คือ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ทักษะการป้องกันป้องกันอันตราย ตัวแปรในกลุ่ม

ปัจจัยเอื้อ คือ การได้รับการอบรม การได้รับข่าวสาร ด้านสุขภาพ และการดำเนินงานด้านความปลอดภัย และ ตัวแปรในกลุ่มปัจจัยเสริม คือ การได้รับแรงสนับสนุน โดยรวม การได้รับแรงสนับสนุนจากหัวหน้างาน และ การได้รับแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานทั้งนี้ เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันอันตราย (p-value = 0.015) สอดคล้องกับการศึกษาของ Mamady (2016) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์พฤติกรรมในการ จัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศหญิงจะมี พฤติกรรมจัดการขยะที่เหมาะสมดีกว่าเพศชายเป็น 2.5 เท่า อาจเนื่องจากโดยทั่วไปเพศหญิงจะมีความ ใส่ใจในสุขภาพและมีพฤติกรรมในการป้องกันมากกว่า เพศชาย (Hiller, Schatz, & Drexler, 2017) สถานภาพ สมรส ในการศึกษาครั้งนี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.001) อาจเนื่องจากการที่บุคคลที่มีคู่หรือแต่งงานแล้ว จะมีการรับรู้เกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่สูงกว่า บุคคลที่สถานะโสด หย่าร้าง หม้าย หรือแยกกันอยู่ ซึ่งขาดคนดูแลและให้กำลังใจ โดย Thoits (1982) กล่าวว่า คู่สมรสสามารถช่วยลดความเครียดของบุคคลได้เพราะ มีความสัมพันธ์ความรัก ความเข้าใจ ความห่วงใย รวมถึง มีการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน จึงอาจส่งผลให้บุคคลเกิด พฤติกรรมการปฏิบัติที่ดีสอดคล้องกับการศึกษาใน ประเทศนี้ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและ พฤติกรรมจัดการขยะที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ (Mamady, 2016) การศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การ ป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.011) สอดคล้องกับการศึกษาของ Mamady (2016) ที่พบว่าผู้ที่ไม่ได้ศึกษามีพฤติกรรมจัดการขยะ ที่เหมาะสมน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็น 3.02 เท่า ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง อาจมีการดูแลสุขภาพของตนเองได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับ การศึกษาที่ต่ำกว่า ที่ส่งผลให้มีพฤติกรรมในการป้องกัน อันตรายมีน้อยกว่าได้

นอกจากนี้ทัศนคติต่อการป้องกันอันตรายมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรม การป้องกัน อันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.24$, p-value =

0.034) สอดคล้องกับการศึกษาของ Usaharwong (2016) ที่พบว่าเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีพื้นฐานส่วนหนึ่งมาจากทัศนคติ สอดคล้องตามแนวคิดของ PRECEDE PROCEED model ที่ว่าทัศนคติเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ดีก็จะส่งผลทำให้เกิดการแสดงออกที่ดีด้วย (Sharma & Romas, 2011) ซึ่งการศึกษาหนึ่งได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมตามแนวคิดของ PRECEDE model พบว่าโปรแกรมนี้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้ป่วย โดยการเพิ่มความรู้ ทัศนคติ รวมถึงปัจจัยเสริมให้กับกลุ่มตัวอย่าง (Mosavi et al., 2020) การได้รับการอบรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.40, p\text{-value} < 0.001$) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเรื่องวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและการดูแลรักษา ร้อยละ 82.5 และการอบรมเกี่ยวกับอันตรายจากการทำงาน ร้อยละ 71.3 อาจส่งผลให้มีพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายได้ อย่างไรก็ตามการศึกษาของ Pulsri et al. (2019) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการอบรมและกับพฤติกรรมสุขภาพของพนักงานเก็บขยะเทศบาลนครพิษณุโลก และการศึกษาของ Teangkumdee et al. (2015) พบว่าการได้รับการอบรมจากหน่วยงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ

นอกจากนี้การได้รับข่าวสารด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.51, p\text{-value} < 0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการการป้องกันตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะ (Usaharwong, 2016) ซึ่งการได้รับข่าวสารด้านสุขภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ

ของบุคคล โดยความรู้และข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพที่ทันต่อสถานการณ์ ด้านสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้ การดำเนินงานด้านความปลอดภัยของหน่วยงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.43, p\text{-value} < 0.001$) โดยหนึ่งในปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมของบุคคล คือ การดำเนินงานด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับการวางแผน กฎระเบียบ ข้อบังคับ ดังนั้นการที่บุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีการปฏิบัติที่ดีสอดคล้องกับการศึกษาของ Usaharwong (2016) และ Teangkumdee et al. (2015) ที่พบว่านโยบายด้านความปลอดภัยในการทำงานและด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะ นอกจากนี้การได้รับการสนับสนุนสามารถช่วยให้บุคคลเกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องทั้งการได้รับคำแนะนำและการได้รับการส่งเสริมจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน เรื่องข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ จะทำให้นักคนมีพฤติกรรมในการทำงานที่ปลอดภัย (Pender, Murdaugh, & Parson, 2006) ทั้งนี้มีหลายการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายและอุบัติเหตุในกลุ่มคนงานเก็บขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Teangkumdee et al., 2015; Usaharwong, 2016; Pulsri et al., 2019; Rattanakanahutanon & Duangpratoom, 2019) ซึ่ง การศึกษาในครั้งนี้ได้พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($r = 0.43, p\text{-value} < 0.001$) อย่างไรก็ตามการศึกษาคั้งนี้พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.237$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Usaharwong (2016) ที่พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของพนักงานจัดเก็บขยะ อาจเนื่องจากเมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้ามาทำงานในตำแหน่งคนงานเก็บขยะ จะได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน

หลายประเด็น เช่น การอบรมเรื่องวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและการดูแลรักษา (ร้อยละ 82.5) การอบรมขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้อง (ร้อยละ 80.0) และการอบรมเกี่ยวกับอันตรายจากการทำงาน (ร้อยละ 71.3) เป็นต้น ดังนั้นแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีอายุแตกต่างกันอาจส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายไม่แตกต่างกันได้ นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.057$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pulsri et al. (2019) พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งด้านการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพของพนักงานเก็บขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีความรู้ไม่แตกต่างกันมากโดยค่าเฉลี่ยความรู้ในการป้องกันอันตรายเท่ากับ 7.70 ± 1.91 จากคะแนนเต็ม 10 ซึ่งค่อนข้างสูงจึงอาจส่งผลให้ไม่พบความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตราย ความพึงพอใจในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.955$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Thongyoung (2009) ที่พบว่า ความพึงพอใจในงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของคนงานเก็บขยะอาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ในการศึกษาครั้งนี้มีความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 83.8 การศึกษานี้มีจุดแข็ง คือ เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความตรง

ด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิและได้ทดสอบความเชื่อมั่นและเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมด อย่างไรก็ตามข้อจำกัดในการศึกษานี้คือ เนื่องจากพฤติกรรมมีสาเหตุมาจากสหปัจจัย (Multiple factor) จึงอาจมีตัวแปรกวนที่จำเป็นต้องควบคุม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานควรมีการจัดอบรม โดยใช้วิธีการอบรมที่ส่งเสริมให้คนงานมีทัศนคติเชิงบวกต่อการป้องกันอันตราย เพื่อทำให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอันตรายที่เหมาะสมและดียิ่งขึ้น

2. หน่วยงานควรมีการจัดอบรมส่งเสริมให้คนงานเก็บขยะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำงานที่ปลอดภัย การดำเนินงานด้านความปลอดภัยของหน่วยงาน การส่งเสริมให้คนงานได้รับทราบข่าวสารด้านสุขภาพ

3. หน่วยงานควรส่งเสริมให้คนงานเก็บขยะได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไปควรควบคุมตัวแปรกวน เช่น เพศ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาที่อาจส่งผลต่อตัวแปรตาม และทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตราย รวมถึงการนำผลการศึกษานี้ไปออกแบบการจัดโครงการอบรม หรือโปรแกรมเพื่อสร้างพฤติกรรมการป้องกันอันตรายที่เหมาะสมให้กับคนงานเก็บขยะ

เอกสารอ้างอิง

- Chaikhan, S., & Pansiri, W. (2018). Behavior and knowledge of work safety among garbage collectors: A case study of Ubon Ratchathani City Municipality, Ubon Ratchathani Province. *Journal of Science and Technology, Ubon Ratchathani University*, 21(1), 46-55. (in Thai)
- Division of Public Health and Environment. (2013). *Annual report 2013*. Samut Prakan: Bangmuang Subdistrict Municipality, Samut Prakan Province. (in Thai)
- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2005). *Health promotion planning. An education and ecological approach*. (4th ed.). New York: McGraw Hill.
- Hiller, J., Schatz, K., & Drexler, H. (2017). Gender influence on health and risk behavior in primary prevention: A systematic review. *Journal of Public Health*, 25, 339-349.
- Juntratap, P., & Chaiklieng, S. (2011). Prevalence and risk factors of musculoskeletal disorders among solid waste collectors employed by the Local Administrative Organizations at Nong Bua Lam Phu Province. *KKU Journal for Public Health Research*, 4(2), 49-58. (in Thai)
- Mamady, K. (2016). Factors influencing attitude, safety behavior, and knowledge regarding household waste management in Guinea: A cross-sectional study. *Journal of Environmental and Public Health*, 2016, 9305768. <https://doi.org/10.1155/2016/9305768>
- Mosavi, F., Aliakbari, F., & Rabiei, L. (2020). Effect of education based on "PRECEDE" model on self-care behavior in hemodialysis patients. *Journal of Education and Health Promotion*, 9(1), 69. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_534_19
- No-in, K., & Chuesathuchon, N. (2012). Factors related to disease and injury preventative behaviors of garbage collectors during flood crisis: A case study in a district of Bangkok Metropolitan. *Journal of Health Systems Research*. 6(4). 513-523. (in Thai)
- Pender, N. J., Murdaugh, C. L., & Parsons, M. A. (2006). *Health promotion in nursing practice*. (5th ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Phanprasit, W. (2014). *Industrial hygiene: Strategies, evaluation, control, and management*. Bangkok: Best graphics place Ltd., Part. (in Thai)
- Pollution Control Department. (2020, September 1). *Thailand State of pollution report 2017*. Retrieved October 10, 2020, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER056/GENERAL/DATA0001/00001279.PDF> (in Thai)
- Public Health Act B.E. 2535. (1992, April 5). *Royal Thai Government Gazette*, Vol. 109, Part 38, p. 27. (in Thai)
- Pulsri, C., Laokiat, L., & Watchalayan, P. (2019). Factor related to health behavior of garbage collectors in Phitsanulok Municipality. *Journal of Nursing and Health Sciences*, 13(3), 10-22. (in Thai)
- Rattanakanahutanon, F., & Duangpratoom, N. (2019). Social support with prevention behaviors of diseases and occupational accidents among garbage collectors, Bang Pa-In District, Phranakhon Sri Ayutthaya Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*, 5(2), 220-233. (in Thai)
- Sharma, M., & Romas J. A. (2011). *Theoretical foundations of health education and health promotion*. Burlington: Jones and Bartlett Publishers.

- Social Security Office. (2013). *Accident and work-related injury report between 2013 and 2017*. Retrieved October 10, 2020, from <https://www.sso.go.th/wpr/main>. (in Thai)
- Teangkumdee, N., Chantawong, C., & Homsin, P. (2015). Factors influencing work-related accidental prevention behaviors of garbage collectors in Banglamung District, Chonburi Province. *Journal of Public Health Nursing*, 29(1), 43-55. (in Thai)
- Thoits, P. A. (1982). Conceptual, methodological, and theoretical problems in studying social support as a buffer against life stress. *Journal of Health and Social Behavior*, 23(2), 145-159.
- Thongyoung, V. (2009). *Factors related to the diseases and occupational injuries of garbage collectors and their preventive behavior*. Thesis of Master of Science, Mahidol University, Bangkok. (in Thai)
- Usaharwong, S. (2016). *Factor relating to behaviors from accidents of garbage collectors, Sampran District, Nakhonphathom Province*. Thesis of Mater of Public Health, Krirk University, Bangkok. (in Thai)